

Анастасія ГОГОЛЬ

студентка

Тернопільський національний економічний університет,

Науковий керівник:

Галина ПИРІГ

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОДНИХ РЕСУРСІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Територія України покрита мережею річкових долин, балок, ярів із численними водотоками: починаючи з маленьких струмків періодичної дії й до великих річок, таких, як Дніпро, Сіверський Донець, Дністер, Південний Буг, Інгулець, Тиса тощо. Останнім часом якість води в них значно погіршується, а окремим загрожує навіть зникнення. Часто йдеться вже не лише про непридатність малих річок як джерел питної води, а й про неможливість використання суспільством в цілому їхніх басейнів [1].

Загальна площа поверхні планети становить 510 млн. км, з якої вода займає 70,8 %. Однак, 98 % усіх водних ресурсів планети становлять води з підвищеною мінералізацією, які мало придатні для господарського використання. Частка прісних вод, придатних для господарського споживання становить всього 4,2 млн. км (0,3 % загального об'єму гідросфери). Більша частина населення планети страждає від нестачі води, або від її незадовільної якості. Україна належить до держав з недостатнім забезпеченням водними ресурсами та є однією з найменш водозабезпечених країн Європи. Водні об'єкти України вкривають 24,2 тис. кв. км, що становить 4,0% від її загальної території, яка має не дуже густу річкову мережу (середнє значення – 0,34 км/кв.км), тут нема великих природних водойм і небагаті запаси підземних вод [2]. Тому, нам воду потрібно дуже берегти, але на жаль, ми не усвідомлюємо, всієї проблеми.

Згідно з офіційною статистикою, щороку у водойми України скидають близько 300 млн. кубометрів неочищених стоків. Неофіційна статистика показує значно гірші результати. Практично всі водні ресурси в останні роки інтенсивно забруднюються внаслідок збільшення впливу антропогенних чинників: безсистемна господарська діяльність з порушенням допустимих меж освоєння територій, надмірна інтенсифікація використання природних ресурсів, замулення, забруднення та заростання річок, а також недотримання режиму обмеженого господарювання на прибережних захисних смугах. А найперше водні ресурси страждають від забруднення промисловими та комунальними стоками, які містять важкі метали, органічні та бактеріологічні забруднювачі [3].

На нашу думку, таке безвідповідальне ставлення до природних ресурсів пояснюється низьким рівнем екологічного світогляду, мислення та відсутністю почуття відповідальності за стан навколишнього середовища. Однією з найбільших проблем є погана якість очищення стічних вод. Найчастіше важкі метали та пестициди потрапляють у прісну воду через те, що підприємства промивають тару з-під отрутохімікатів, а після цього неочищену воду зливають у річки. Також, значно впливає на якість води висока температура у літній період, яка щороку спричиняє масове «цвітіння» води і, як наслідок, зниження у воді розчиненого кисню до критичних значень та зростання показників, що характеризують органічне забруднення. А через те, що ліквідацією цих проблем ніхто не займається, та й шляхів її вирішення влада поки не бачить, усі рослини у воді просто перегнивають, тим самим псуючи якість води. Окрім, стічних вод та підвищення температури є такі джерела забруднення, як промислові відходи, хімічні добрива, витоки нафти, тверді відходи, теплове забруднення і атмосферне забруднення. Фермерські та особисті господарства забруднюють великою кількістю хімічних добрив, отрутохімікатів, гербіцидів, інсектицидів і органічних відходів, які вимиваються і потрапляють в поверхневі і підземні води, а також забруднення від великих тваринницьких комплексів. Ртуть, мідь, фтор, радіоактивні частки, залізо – «подарунки» річкам від промислових підприємств. Серед забруднювачів води особливе місце посідають синтетичні мийчі засоби, які є надзвичайно стійкі, зберігаються у воді роками. На нашу думку, найнебезпечнішими серед забруднень є витоки нафти. Особливої шкоди водоймам завдають нафта й нафтопродукти, які утворюють на поверхні води плівку, що перешкоджає газообмінові між водою та атмосферою й знижує вмісту воді кисню. В результаті

розливу 1 т нафти плівкою покривається 12 км² води. Згустки мазути, осідають на дно, вбивають донні мікроорганізми, які беруть участь у процесі самоочищення води. Внаслідок гниття даних осадових, забруднених органічними речовинами, виділяються шкідливі сполуки, зокрема сірководень, що отруюють усю воду в річці. Також, в сучасному світі є дуже поширені тверді відходи, а все це через нашу «несвідомість». Забруднення води відбувається внаслідок накопичення в ній нерозчинних домішок – пластикових пляшок, пакетів, гравію, піску, глини, мулу, який змивається з дощовими водами з полів. замулення річок відбувається внаслідок розорювання заплавл і вирубування лісових смуг. Тверді частинки знижують прозорість води, пригнічують розвиток водяних рослин, забивають зябра риб та інших водяних тварин, погіршують смакові якості води, а іноді роблять її взагалі непридатною для споживання. Щодо теплового забруднення, то таке забруднення води відбувається внаслідок спускання у водойми підігрітих вод від ТЕС, АЕС та інших енергетичних об'єктів. Тепла вода змінює термічний і біологічний режим водоем і шкідливо впливає на їхніх мешканців. Вода, нагріта до температури 26-30°C, діє на риби та інших мешканців водоем пригнічуючи, а якщо температура води піднімається до 36°C, риба гине. Крім того, злив теплої води у річки призводить до евтрофікації, тобто прискореного заростання водоем водоростями і мору живності, що є не менш небезпечним, ніж витіки нафти. Атмосферне забруднення - наявність у повітрі золи, попелу, сажі та різних газів, які з опадами потрапляють до річки. Оксиди азоту і сірки, з'єднуючись з киснем і вологою стають причиною кислотних дощів, які забруднюють природне середовище [4].

Отже, водні ресурси являють собою стратегічний, життєво-важливий природний ресурс, що має особливе значення. Вони є національним багатством кожної країни, однією з природних основ її економічного розвитку. Вони забезпечують усі сфери життя і господарської діяльності людини, визначають можливості розвитку промисловості й сільського господарства, розміщення населених пунктів, організації відпочинку й оздоровлення людей. Безвідповідальне ставлення до природних ресурсів пояснюється низьким рівнем екологічного світогляду та мислення населення України, відсутністю почуття відповідальності за стан навколишнього середовища, а саме головне те, що наразі проблеми водних ресурсів України не є пріоритетними для органів влади. Ми вважаємо, що для покращення стану водоем, насамперед, необхідно забезпечити навколо водних об'єктів оптимальне поєднання лісових насаджень та лук, здійснити комплекс заходів з припинення скидання до них неочищених стічних вод, рекультивувати порушених земель, а також провести моніторинг стану гідротехнічних споруд на річках, переробки берегів, що призводить до обміління та замулення річок.

Список використаних джерел

1. Голос України. Проблеми використання водних ресурсів потребують негайного розв'язання. URL: <http://www.golos.com.ua/article/306442>
2. Водні ресурси України (до Всесвітнього дня водних ресурсів - 22 березня). URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/3972>
3. Вікторія Доскіч. Зберегти воду: українські водоеми потерпають від забруднення. URL: <https://www.unian.ua/ecology/naturalresources/1455473-zберегти-vodu-ukrajinski-vodoymi-poterpayut-vid-zabrudnennya.html>
4. Віта Струтинська. Забруднення річок України: причини та наслідки. URL: <https://ns-plus.com.ua/2019/07/10/zabrudnennya-richok-ukrayiny-prychyny-ta-naslidky/>